הפסד פוליטי, ניצחון היסטורי

written by מאיר בן שבת | 05.11.2026

"בזמן שאחרים דיברו, אני פעלתי. בזמן שאחרים דיברו על שלום, אני עשיתי שלום. בזמן שאחרים התעלמו מאיומים, אני נאבקתי בהם. בזמן שאחרים דיברו על אומץ, אמריקה הפגינה אותו. בזמן שאחרים הבטיחו עוצמה, אני השתמשתי בה כדי להפוך את אמריקה למדינה החזקה ביותר בעולם". כך אמר נשיא ארה"ב דונלד טראמפ בספטמבר השנה , בנאומו בעצרת הכללית של האו"ם. ההפסד הצורב של מפלגתו, בבחירות שהתקיימו השבוע לקונגרס ולסנאט, לא ישנה את האמת הזו.

"האומה האיראנית הנחילה לטראמפ תבוסה אסטרטגית בשדה הקרב ובמצר הורמוז ותבוסה פוליטית בוושינגטון", כתב מוחסן רזאיי מזכיר המועצה העליונה לביטחון לאומי של איראן, בפוסט שפרסם ברשת X. הוא לא השאיר את קוראיו להגיע לבדם למסקנה והוסיף- "כל מי שיתעמת עם איראן ישלם את המחיר משדה הקרב ועד לפתח ביתו".

שותפו לדרך, מוחמד בכר קאליבאף, יו"ר הפרלמנט האיראני המשיל את טראמפ למהמר שמפסיד כל הזמן ועדיין לא מסוגל לקום משולחן ההימורים. הוא דחק בסגן הנשיא -ואנס להבהיר זאת ל"בוס שלו" שממשיך להכין את שלב המלחמה

ביום שאחרי בחירות-האמצע בארה"ב, צהלות השמחה בטהראן על תבוסת הרפובליקנים, התמזגו ברעש הפגנות תומכי המשטר, לציון 47 שנים להשתלטות על השגרירות האמריקנית. האירוע ההוא נתפס כמכונן בקורותיה של הרפובליקה האסלאמית, הוגדר על ידי האייתוללה ח'ומייני, כ"מהפכה השנייה הגדולה אף יותר מהראשונה" ומצויין מאז כהוכחה לכך שניתן לעמוד מול "השטן הגדול" ולהביס אותו.

כדרכם של מאמינים דתיים אדוקים, תומכי המשטר בטהראן לא רואים את הצירוף בין תבוסה פוליטית בוושינגטון ליום ההשתלטות על השגרירות, כהתרחשות אקראית. בעיני חלקם לפחות , התפתחויות פוליטיות במערב אינן מהלכים דמוקרטיים גרידא, אלא אותות ומגמות המשתלבים במאבק ההיסטורי והאלוהי נגד "השטן הגדול". ההישג חסר התקדים של הגורמים האסלאמיים בפוליטיקה האמריקאית עוד מוסיף לתחושה זו.

הפנייה הישירה של קאליבאף לסגן הנשיא ג'יי. די. ואנס היא ניסיון איראני קלאסי לחדור דרך הסדקים ולהרחיב את חילוקי הדעות בתוך הממשל ובציבור האמריקני, כדי להגביר את הלחץ להימנע מצעדי-הסלמה.

לצד זאת, ראשי משמרות המהפכה מפוכחים דיים כדי לא להיכשל באופוריה. הם גם מבינים שתוצאות הבחירות יכולות לגרום לאפקט הפוך על טראמפ ולדחוק בו דווקא לרוץ למהלך צבאי עצים. לכן, הם מגבירים את האיומים ומשלימים את ההכנות לאפשרות של מתקפה אמריקנית

ו/או ישראלית ולצעדי-תגובה על כך, אם יידרשו.

לאחר שהנשיא טראמפ הודה במחיר הפוליטי שהמלחמה עם איראן גבתה מהמפלגה הרפובליקנית, הוא ניצב כעת בפני הכרעה, באשר לאופן שבו "יסגור את החזית הפתוחה" וישלים את הטיפול בסוגיה האיראנית.

שעון החול הפוליטי התהפך. לרשותו כעת פחות מ- 60 יום עד להשבעת הקונגרס החדש. זהו שיקול אחד שבו יצטרך להתחשב. עניין נוסף שישפיע על לוחות הזמנים הוא תמונת המודיעין באשר להתקדמות מאמצי ההתעצמות של איראן. בפרט אלה הקשורים לגרעין.

שלוש חלופות

בפני הנשיא האמריקני שלוש חלופות. הראשונה פעולה צבאית. ההיקף והמאפיינים תלויים בתכלית שטראמפ יגדיר. אם הוא ידבק בגישתו הנוכחית ויתמקד רק בגרעין, אזי הוא יעדיף פעולה מוגבלת, שתכוון בעיקר נגד אתרי-גרעין ויעדים צבאיים, מתוך מטרה כפולה: לבלום את ההתעצמות האיראנית או אפילו להסיגה ובה בעת ללחוץ על המשטר להגמיש את עמדתו ולהגיע להסכם. לעומת זאת, אם יחליט להגדיל את ההימור ולפעול במטרה ליצור תנאים לנפילת-המשטר כפי שיראל מקווה -כי אז הפעולה תצטרך להיות רחבה יותר ולכלול גם תקיפה של תשתיות אנרגיה. חזרה למלחמה אמנם תהיה מאוד לא פופולרית, גם במחנה הרפובליקני שמחצין כעת את התנגדותו, אך כפי שצוטטו בכירים אמריקניים לטראמפ כעת אין מה להפסיד.

החלופה השניה היא חתירה להסכם. טראמפ אמנם ממשיך להתעקש על דרישותיו בנושא הגרעין והפערים בין הצדדים עדיין גדולים. אבל, אם בטהרן יעריכו שטראמפ מעוניין לסיים את העימות ורק מחפש סולם שיוריד אותו מדרישותיו, יתכן שיפגינו יצירתיות רבה יותר בהצעותיהם. במצב כזה המתווכים וגם עמיתיהם מוושינגטון, ירוצו עם רעיונות , שמצד אחד לא יתפרשו בציבור כתבוסה של טראמפ ומצד שני לא יחסמו בפני המשטר בטהרן את הדרך למימוש שאיפותיו בעתיד.

החלופה השלישית שבפני טראמפ, היא להמשיך את המצור ואת הלחץ-הכלכלי על איראן, במטרה לכל הפחות לדחוק את המשטר להגיע להסכם. חלופה זו משרתת גם את המטרה הגדולה יותר הפלת המשטר, אלא שלוחות הזמנים לכך אינם קצרים. שר האוצר האמריקני, סקוט בסנט, העריך כי השפעת הלחץ הכלכלי תהיה חריפה ואפקטיבית רק במרס 2027 כשהכלכלה האיראנית אז תתכווץ ביותר מ-25% .

לא צריך להיות מומחה גדול כדי להבין כי כל זמן שהמשטר בטהראן יישאר על כנו, הוא לא יוותר על שאיפותיו. הוא יתעתע במערב, יסתיר, ינקוט טקטיקות שונות וימשוך זמן.

גם בטהראן לא מפחדים מדרך ארוכה. בשונה מטראמפ, כהונתו של המנהיג העליון אינה קצובה בזמן, אין לו קדנציות ואין הוא כפוף לאילוצים פוליטיים. מכאן נגזרה העמדה שרואה בנפילת

המשטר את הדרך היחידה להבטיח את הסרת האיומים הנשקפים ממנו. זה היה נכון עוד לפני הסבבים הצבאיים האחרונים "עם כלביא" ו"שאגת הארי", וזה נכון עוד יותר אחריהם, כאשר איראן מתנהלת כמו חיה פצועה, תאבת נקם ומסוכנת מאי פעם.

נכון להזכיר כאן את הדברים שאמר ראש הממשלה נתניהו רק לפני כשבועיים בטקס סיום קורס קצינים בבה"ד 1: "מוג'תבא שחרר את הנצרה ואיראן מנסה שוב לפתח את פצצות המוות". בהנחה שדברים אלה לא נאמרו כסברת כרס, הם יכולים להסביר את המהלך הציבורי שמתנהל בתקופה האחרונה באיראן במטרה להכשיר את הקרקע לשינוי תפיסת הביטחון הלאומי ולפריצה לעבר נשק גרעיני. באופן לא מפתיע, מי שמוביל את הקמפיין הציבורי בנושא זה הם משמרות המהפכה. מובילי דעה באיראן המזוהים עם המשטר מנסים, בין השאר, להציג את המהלך כאמצעי חיוני להגנה ולהרתעה מול איומי התקיפה מצד ארצות הברית וישראל.

הטענות של איש התקשורת האמריקאי טאקר קרלסון, לפיהן ממשל טראמפ שוקל תקיפה גרעינית באיראן בלחץ ישראלי, נוצלו במהירות על ידי משטר האייתוללות לתעמולה ולהעצמת הקמפיין.

עבור ארה"ב וישראל יש לכך משמעות לא רק בקשר ליעד האסטרטגי שנכון להגדיר מול איראן, אלא גם באשר למסגרת הזמנים שבה יש לפעול ולערנות המיוחדת הנדרשת מול תרחיש של פריצה איראנית לגרעין.

בבית הלבן חלוקות הדעות ביחס להמשך המהלכים מול איראן. עבור ישראל, הוויכוח הפנים-אמריקאי הזה אינו אירוע תיאורטי הרחק מעבר לים, אלא תרחיש קונקרטי שעלול לגלגל לפתחנו מלחמה רב-זירתית בכל רגע.

ישראל תהיה מעורבת

בין אם תרצה בכך ובין אם לאו, ישראל תהיה שחקן מרכזי בכל התלקחות עם איראן. למרות האזהרות שישראל העבירה, נכון להניח שבמקרה כזה בחיזבאללה יתקשו להשיב בשלילה לדרישה שתגיע מטהראן לפתוח חזית נוספת נגדנו. גם החות'ים כנראה לא יטמנו את ידם בצלחת, ועוד לא הזכרנו את האיומים מעזה ואת ההתחממות ביהודה ושומרון.

כל האתגרים הללו, ובראשם העימות עם איראן, אינם מחכים להשלמת התהליכים הפוליטיים בישראל. חזקה על מערכת הביטחון שהיא מנצלת עד תום את חלון הזמנים הצר שלרשותה כדי "להדק את הברגים" בכל הזירות ומול כל האויבים. לממשלה, בכל הרכב ומתכונת, לא יהיו ימי חסד. הקיטוב והמחלוקות הפנימיות לא יקשו על מלאכתה.

בחירה בישראל ≠ בחירה באמת

קצרה היריעה מלהביא לקט ממבחר הדברים שנאמרו בעניין זה לאורך השנים על ידי מנהיגים

אמריקניים, פוליטיקאים, אנשי ספר, הגות ורוח.

בחירה ערכית אינה תלויה בדבר או בזמן.

על האלטרנטיבה אפשר ללמוד ממה שמתחולל באירופה. ובאווירת הנאומים שנישאו השבוע: לַא סַמַח אַללַה (חלילה).